

MARK OG STALD

FAKTA

Generelle forudsætninger

Merudbytte pr. kg N

Korn	13-17 FE
Kløvergræs	5,5 FE

Priser

Korn og bælgæd	2,00 kr./kg
Blandsæd	1,90 kr./kg
Grovfoder	1,40 kr./FE
Frøavl	+ 1.000-2.000 kr./ha sammenlignet med korn
Transport	3 kr./km/ton

Byttehandel

Halm og gødning byttes 1:1 med hensyn til kalium.
1 ton halm for 1 ton dybstrøelse

Gårdeksempel med kvæg

Torsten Wetche, Farsø

Besætning 120 malkekøer m. opdræt

108 tyrekalve

Staldsystem: Dybstrøelse

Konventionel import

Gødning	100 DE, slagtesvinegylle,
Halm	300 ton, 0,10 kr./ton

Markdrift 2007, ha

Areal i alt	247
Korn	50
Græs, kløvergræs	132
Helsæd	19
Græsfrø	21
Chipskartofler	21
Juletræer mm	4

Ejers prioritering

- Bevare dybstrøelse men kan måske spare 10-20 procent af halmforbruget
- Dyrke kartofler men ikke frøgræs
- Bytte dybstrøelse for økologisk halm

Konsekvenser

- Mindre gødning, lavere udbytter, mere kløvergræs i sædskiftet
- Fald i DB på 1.150 kr./ha
- Ekstra transportomkostninger på 52.000 kr.
- Tab: 334.000 kr./år i forhold til nudrift

Mere økologi på offentlig jord

■ Landscentret Økologi vil analysere, hvad der skal til for at få mere af den offentligt ejede landbrugsjord drevet økologisk. Økologer, der har erfaringer - positive eller mindre positive - med at drive offentlig økologisk jord, må gerne henvende sig, fremgår det af Månedsnyt om økologi.

FOTO: KAREN MUNK NIELSEN

Hvis kvægbrugerne vil have planteavlernes halm, må de formentlig regne med at skulle betale med gødning.

Stormøde om halm og gødning

Ti landmænd og gartnere har lagt bedrifter til analyser, der viser, hvad det koster at undvære konventionel gødning og halm

AF KAREN MUNK NIELSEN

■ Hvordan ville du agere, hvis du ikke længere måtte bruge konventionel gødning eller halm på din bedrift? Det spørgsmål har Økologisk Landsforening stillet ti landmænd og gartnere her i efteråret, og ud af svarene er der kommet ti bedriftsanalyser, der viser hvilke konsekvenser, det har for de pågældende at lægge konventionel halm og gødning på hylden. Resultaterne fremlægges, når Økologisk Landsforening

holder stormøde om halm og gødning i begyndelsen af december.

Et Danmarksbillede

De ti gårde og gartnerier er udvalgt, så de repræsenterer landet geografisk, og så forskellige bedriftstyper er repræsenteret: mælkeproducenter i syd og nord, dybstrøelse og sengebåse, planteavlere i øst og vest, gartnere med sommer- og vintergrøntsager samt væksthuse, forklarer projektleder Sybille Kyed, Økologisk Landsforening.

- I 2005 lavede vi teoretiske analyser, der var baseret på gennemsnitsbetragtninger. Det var gode analyser, men de fortæller ikke hele sandheden. Vi mangler den menneskelige dimension, og derfor går vi nu skridtet videre og tager udgangspunkt i situati-

onen på ti konkrete bedrifter.

Sammen med en kreds af økologer fra egnen har de pågældende landmænd diskuteret handlemulighederne uden konventionel gødning og halm, og på den baggrund har landmændene valgt hvilke alternativer, der skulle regnes videre på.

- Fremgangsmåden har bredt debatten ud. I alt har 65 økologer været aktive og involveret i processen og debatten, og det har givet os et mere kvalificeret indblik i problematikken, fortæller Sybille Kyed, der nu håber på stort fremmøde på temadagen.

Udover at høre oplæg og diskutere skal deltagerne vedtage en erklæring, som Økologisk Landsforenings bestyrelse skal arbejde videre ud fra.

Torsten Wetche vil holde fast i dybstrøelse

Nordjysk landmand er overrasket over, at det ikke transportomkostninger, der tynger regnskabet

AF KAREN MUNK NIELSEN

■ - Det er da en del penge og nok også lidt mere, end jeg havde forventet.

Torsten Wetche er mælke-

og studeproducent med alle dyr på dybstrøelse. Skulle han drive gården uden konventionel halm og gødning, ville prisen være 334.000 kr. om året plus/minus alt efter afgrødepriserne.

Bag den pris gemmer sig et ønske om fortsat at anvende dybstrøelse. For at skaffe den økologisk, må Torsten Wetche give noget af sit dybstrøelses-

møg i bytte. Det koster på markudbytterne.

- Jeg er overrasket over, at det ikke er transportomkostningerne, der tynger regnskabet, men derimod den manglende gødning og lavere udbytter i marken, lyder hans kommentarer til beregningerne.

- Jeg har haft dybstrøelse i ti år, og jeg er rigtig glad for

det af hensyn til dyrevelfærd. Hvis jeg i virkeligheden skulle undvære konventionel halm, ville jeg nok regne grundigt på alle mulige andre alternativer også, for eksempel om jeg overhovedet skulle have køer. Sengebåse ville jeg selvfølgelig også regne på, fastslår han.

FOTO: MORTEN TELLING

Torsten Wetche producerer mælk og stude.

Kornprisen bestemmer

Høje priser på økologisk korn gør gyllen guldrandet

AF KAREN MUNK NIELSEN

Prisen på mælk, svinekød og korn er højere end nogensinde i øjeblikket, og det kunne derfor være et ideelt tidspunkt for økologerne at udfase den omstridte konventionelle husdyrgødning og halm. Der er så at sige råd til det, kan man sige.

Men høje kornpriser gør gyllen til guld, og derfor bliver prisen for at undvære den så meget desto højere. Det fremgår af beregninger på ti konkrete bedrifter, som økonom og konsulent Niels Tvedegård lægger sidste hånd på i disse dage. Analyserne viser hvilke konsekvenser, det har for de ti at lægge den konventionelle halm og gødning på hylden.

Hvad med transporten

Selv om Niels Tvedegård endnu ikke har regnet sig gennem alle bedrifter, tegner der sig alligevel et - noget broget - billede af ekstraomkostninger mellem næsten 0 og 2.600 kr./ha.

- Det dyreste tilfælde er en dygtig planteavl, der dyrker meget græsfrø og får den konventionelle gylle leveret kvit og frit. I den anden ende finder man mælkeproducenten med sengebåsestald, der ikke bruger ret meget halm. Han skal skaffe 40 ton økologisk halm, men med de nuværende priser kan han faktisk tillade sig at køre rigtig langt efter det. Jeg har tidligere sagt, at vi aldrig kommer til at transportere gødning og halm over Storebælt, men i øjeblikket ville det faktisk kunne betale sig for nogle. Det kan jo i sig selv være en økologisk diskussion værd, siger Niels Tvedegård.

Dobbelt så dyrt i dag

Det er de høje kornpriser, der gør det økonomisk attraktivt at transportere både halm og gødning over lange afstande, og som omvendt gør det dyrt at undvære det nuværende konventionelle forbrug.

Gødning og halm

Er det rimeligt, at økologiske landmænd og gartnere bruger konventionel gylle og halm? Hvad koster det at lade være, og kan produktionen hænge sammen uden?

5. december mødes økologer fra hele landet i Hovborg for at beslutte i hvilken retning, fremtiden ligger.

- Havde jeg lavet disse udregninger for et år eller to siden, var resultatet blevet et noget andet. I de aktuelle beregninger har vi sat kornprisen til 200 kr. For hver 20 kr. kornprisen stiger, stiger prisen for udfasningen med 150 kr./ha. Havde jeg lavet udregningerne for et år eller to siden, ville udfasningen kun have kostet det halve, konstaterer Niels Tvedegård.

FOTO: KAREN MUNK NIELSEN

Der skal køres længere med strøhalmen, hvis den fremover skal være økologisk, men med de nuværende kornpriser kan det faktisk betale sig at køre langt.

Gårdeksempel med planteavl

Asger Overgård

Markdrift 2007, ha

Areal i alt, omdrift	557
Korn, blandsæd	297
Bælgsæd	76
Græsfrø	109
Græs, kløvergræs	75

Konventionel import: Gødning 7.300 ton, svinegylle, 28 kr./ton
Mulighed for at købe 2.000 ton økologisk kvæggylle

Forslag til ændringer

- ▶ Sædskitte uden græsfrø
- ▶ Flere bælgplanter i sædskittet
- ▶ Biogasanlæg
- ▶ Snitte kløvergræs til grøngødning
- ▶ Samarbejde med kvægbrug
- ▶ Etablere en husdyrproduktion

Ejers prioritering

- ▶ Sædskitte uden frøgræs, evt. med kløverfrø
- ▶ Sælge kløvergræs til økologisk kvægbrug mod at købe kvæggylle

Konsekvenser

- ▶ Mindre gødning
- ▶ Mere vårsæd/blandsæd, mindre vintersæd, ingen frøgræs
- ▶ Udbyttefald i korn på 4-10 hkg/ha
- ▶ Fald i DB på 1.200 kr./ha
- ▶ Samlet tab 715.000 kr./år i forhold til nudrift

Forventet resultat

Prisen overrasker ikke planteavl

AF KAREN MUNK NIELSEN

En pris på 1.200 kroner for at undvære konventionel svinegødning overrasker ikke planteavl Asger Overgård, der driver 590 ha nord for Århus med en rimelig stor andel frøgræs i sædskittet.

- Det svarer til de erfaringer, jeg hører, andre har. I min situation ville jeg prioritere at tilpasse sædskittet med korn og 20-25 procent kløvergræs. Husdyr i større målestok ville nok være det sidste, jeg ville ty til, og holde op som økolog ville jeg under ingen omstændigheder gøre, men det er jo let nok for sådan en halvgammel én som mig at sige, lyder Asger Overgårds kommentarer til de økonomiske beregninger for hans ejendom.

Godt og skidt

Han opfordrer til grundige overvejelser, inden en udfasning eventuelt bliver vedta-

FOTO: JAKOB BRANDT

Asger Overgård driver planteavl nord for Århus.

get.
- Man kan jo ikke lade være med at filosofere over, hvad det betyder for økologiens udvikling. Der vil nok blive mindre af den, og det kan være både godt og skidt. Det er godt at være landmand i sælgers marked, men det kan også gå hen at blive et uinteressant marked for detailhandelen, hvis de ikke kan få de varer, de efterspørger, siger han.